

Regeringskansliet
Infrastrukturdepartementet
111 51 Stockholm

Diarienummer I2021/00503

Remissvar till delbetänkande Vem kan man lita på? Enkel och ändamålsenlig användning av betrodda tjänster i den offentliga förvaltningen (SOU 2021:9)

Scrive AB grundades 2010 och är idag en ledande tillhandahållare av tjänster för elektroniska underskrifter i Norden. Vi har i dagsläget fler än 6500 kunder spridda över fler än 50 länder, varav en majoritet av våra kunder återfinns i Sverige. Vi har lokalkontor i Sverige, Norge, Danmark, Nederländerna och Tyskland och våra kunder innefattar alltifrån små enmansbolag till några av Sveriges största industribolag och banker. En vanlig arbetsdag skrivs runt 50 000 dokument under i vår underskriftstjänst "Scrive eSign".

Vi har tagit del av delbetänkandet från Utredningen om betrodda tjänster och ställer oss överlag positiva till utredningens förslag.

Vi vill dock framför allt lyfta vikten av att det säkerställs att både tillitsförteckningen och den nationella valideringstjänsten kommer att uppfylla eIDAS-förordningens princip om teknikneutralitet. Detta i syfte att gynna teknikutvecklingen och acceptansen för betrodda tjänster samt för att minska risken för inlåsnings effekter i lösningar som med tiden visar sig vara mindre lämpade ur såväl säkerhets- som arkiveringssynpunkt.

Nedan följer ett antal synpunkter och förslag på ytterligare förbättringar av utredningens förslag. I arbetet med vårt remissvar har vi också varit i kontakt med kunder, samarbetspartners och andra aktörer på marknaden.

En utökad tillitsförteckning

Vi ställer oss positiva till införandet av en tillitsförteckning för icke kvalificerade betrodda tjänster som tillhandahåller elektroniska underskrifter och stämplor. Såsom utredningen konstaterar finns denna typ av tillitsförteckning redan i ett antal andra europeiska länder och vi tror att det skapar en tydlighet och bidrar till det övergripande målet med eIDAS-förordningen om att bygga upp förtroendet för nätmiljön för att på så sätt gynna den ekonomiska och sociala utvecklingen.

Vi anser dock att det i lag eller förordning bör framgå att tillitsförteckningen ska vara teknikneutral, vilket innebär att lösningarna som tillhandahålls inte riskerar att bindas upp till exempelvis PKI-baserad (certifikat-baserad) teknik. Som utredningen konstaterar finns det brister i PKI-baserad teknik, såsom utmaningen i att certifikaten har ett utgångsdatum. Utredningen föreslår att så kallade valideringsintyg ska användas för att komma till rätta med just detta problem, men genom att principen om teknikneutralitet respekteras ges även möjlighet att inkludera lösningar som baseras på annan teknik som inte har ett sådant problem inbyggt. På så vis kan den lösning användas som bäst lämpar sig för den givna situationen. Flera andra remissinstanser, exempelvis Centrala studiestödsnämnden, påpekar också utmaningen med att inte kunna validera dokument långt in i framtiden.

Ett annat problem med certifikatbaserade lösningar är dess kända säkerhetsbrister, vilket utredningen tydligt exemplifierade genom att belysa DigiNotar-angreppet. Även Stockholms universitet lyfter detta problem. Vi kan inte annat än dela denna analys.

Det kan även framhållas att certifikatbaserade lösningar bygger på en kedja av tillit som baseras på renommén hos de organisationer som är så kallade Certificate Authorities (CA). Varken organisationerna eller deras tillförlitlighet är dock eviga och dataintrång hos sådana organisationer kan – som DigiNotar-angreppet visade – få förödande effekter för de parter som förlitat sig på deras certifikat.

Genom att låta tillitsförteckningen vara teknikneutral, i överensstämmelse med skäl 27 i eIDAS-förordningen, främjas istället teknisk innovation och fri konkurrens till gagn för såväl offentlig och privat sektor, som för den enskilde individen. Ett motsatt förhållande skulle artificiellt gynna certifikatbaserade lösningar till den grad att tillitsförteckningen riskerar att slå undan benen för alternativa och bättre lösningar, både befintliga och kommande.

Vi tillstyrker här också Regelrådets analys om att det kommer att vara attraktivt att förekomma i tillitsförteckningen eftersom detta lär uppställas som ett krav från de flesta aktörer i offentlig förvaltning och sannolikt även fungera som en kvalitetsstämpel inom den privata sektorn. Tillhandahållare som inte finns med i tillitsförteckningen kommer därmed att ha svårare att sälja sina tjänster. Vi menar således att sådana negativa konsekvenser kommer

drabba även betrodda tjänster som uppfyller de faktiska kraven i eIDAS-förordningen som sådan, men inte eventuella specifika icke-teknikneutrala krav för att få förekomma i tillitsförteckningen. Eftersom även icke kvalificerade betrodda tjänster omfattas av inremarknadsprincipen som stadgas artikel 4 i eIDAS-förordningen är det väsentligt, även av formella skäl, att sådana krav just inte får en avgränsande/uteslutande effekt som kan försvåra för marknadens aktörer att konkurrera på lika villkor både inom och utanför Sverige.

En begränsning till certifikatbaserade lösningar skulle dessutom inte spegla rådande marknad för tillhandahållande av elektroniska underskrifter och stämplat. Post- och telestyrelsen bedriver redan tillsyn av icke kvalificerade betrodda tjänster, också sådana som inte använder certifikatbaserade lösningar. En teknisk avgränsning skulle riskera att innebära att Post- och telestyrelsen inte längre skulle bedriva tillsyn av alla aktörer på marknaden. Detta vore en önskad bieffekt som inte kan tänkas vara syftet med utredningens förslag.

En nationell valideringstjänst

Vi ställer oss positiva till införandet av en nationell valideringstjänst. Precis som utredningen konstaterar finns det idag inga lagstiftade formkrav som erfordrar kvalificerade elektroniska underskrifter. Däremot finns det många exempel på formkrav som erfordrar att avancerade elektroniska underskrifter används. Detta är i de flesta fall en välgjord avvägning mellan behov, kostnad och säkerhet. Avancerade elektroniska underskrifter erbjuder nämligen en hög och, i de flesta fall, adekvat säkerhetsnivå. En viss utmaning med avancerade elektroniska underskrifter är dock att det inte finns någon form av förhandsgodkännande av vilka varianter därav som uppfyller kraven i eIDAS-förordningen. Det lär visserligen i sista hand vara en fråga för rättsliga instanser att avgöra om kraven i eIDAS-förordningens artikel 26 är uppfyllda (ifall tvist därom uppkommer), men ett sådant förfarande är naturligtvis inte ändamålsenligt som valideringsmetod i samband med daglig verksamhet.

Eftersom kraven i artikel 26 är teknikneutralt utformade kan de uppfyllas med stöd av diverse olika tekniska lösningar – även sådana som inte följer de olika standarder som finns på området. Detta är naturligtvis något som en rättslig instans behöver ta hänsyn till i sin bedömning. Vi vill alltså återigen understryka vikten av att principen om teknikneutralitet vidmakthålls även med avseende på valideringstjänsten. Rätt utfört så skapar valideringstjänsten tydlighet och skulle kunna fylla en väsentlig funktion genom att råda bot på den osäkerhet som i viss mån råder idag. Fel utfört kan den istället skapa förvirring och ökad osäkerhet bland såväl privata som offentliga aktörer, vilket skulle riskera att på ett onödigt sätt förlänga omställningsperioden till elektroniska underskrifter i strid med eIDAS-förordningens övergripande mål.

Om valideringstjänsten inte blir teknikneutral riskerar utförandet dessutom att hämma innovation och en sund teknikutveckling. Detta då valideringstjänstens krav kommer att bli

normerande på marknaden oaktat om den begränsas till offentliga aktörer eller släpps fri för alla: Ytterst få aktörer, såväl privata som offentliga, vill behöva använda olika underskriftstjänster eller format för avancerade underskrifter beroende på mottagaren av dokumentet. Det finns också en aspekt av fri rörlighet i denna fråga. En valideringstjänst bör facilitera fri rörlighet mellan medlemsstater snarare än förhindra den. Ambitionen bör vara att alla, eller åtminstone så många som möjligt, av avancerade elektroniska underskrifter som uppfyller kraven i artikel 26 i eIDAS-förordningen ska gå att validera i tjänsten.

Vi föreslår därför även här att det i lag eller förordning föreskrivs att lösningen ska ha en teknikneutral utformning och ha stöd för att validera åtminstone de avancerade underskrifter som tillhandahålls av sådana icke kvalificerade tillhandahållare som förs upp i tillitsförteckningen, *oavsett teknisk lösning*. Utrymmet för myndighet att införa tekniska föreskrifter bör alltså begränsas så att det förutsätts att hänsyn till principen om teknikneutralitet beaktas.

Vi föreslår även att det i detta sammanhang ska lämnas utrymme i tekniska föreskrifter och praktiska rutiner för att låta tillhandahållare bidra till utformningen och utvecklingen av valideringstjänsten via open-source.

Valideringstjänstens användningsområde

Vi ställer oss frågande till utredningens förslag om att endast 1. offentliga aktörer, 2. privata aktörer inom vissa områden som yrkesmässigt bedriver verksamhet som till någon del är offentligt finansierad och 3. privata aktörer som är mottagare av dokument från de två första kategorierna, ska kunna använda valideringstjänsten. Vi tror inte att detta är vare sig önskvärt eller praktiskt genomförbart. Trots att direktiven för utredningen innebär att utredningen har i uppdrag att titta på hur betrodda tjänster kan användas just inom den offentliga förvaltningen kommer förslaget ha konsekvenser även för privata aktörer. När privata aktörer ges tillgång till valideringstjänsten så kommer denna i praktiken också att användas av privata aktörer för att validera dokument från andra privata aktörer och vi föreslår därför att utredningens förslag borde ta höjd för detta. Det är bättre att ha övervägt och anpassat lösningen inför de eventuella utmaningar som detta innebär snarare än att det kommer som en överraskning. Det är dessutom först när både privata och offentliga aktörer ges möjlighet att använda valideringstjänsten (oavsett ändamål för dokumenten) som den skapar mest värde, nämligen i fråga att öka tilliten för elektroniska underskrifter.

Ökad medverkan i standardiseringsarbetet

Vi ställer oss positiva till förslaget, men anser det vara viktigt att det säkerställs att branschaktörer också de facto inkluderas i arbetet.

Bevarandet av elektroniska undertecknade och stämplade handlingar

Som vi tidigare har påpekat och så som också utredningen sätter finger på är bäst föredatumet på certifikatbaserade lösningar en riktig utmaning. Vi förstår behovet av valideringsintyg och har i sak inget att invända mot dessa. Däremot vill vi återigen passa på att påtala vikten av att tillitsförteckningen och den nationella valideringstjänsten inte får hämma användningen av lösningar som inte är certifikatbaserade och som kan undvika sådana tidsmässiga problem.

-

Beslut om detta remissvar har fattats av chefsjurist Peter Carlstedt efter föredragning av bolagsjurist Mathias A. Bjerkhaug. I arbetet med remissvaret har även teknikchef Tage Borg deltagit.

Peter Carlstedt
Chefsjurist

Mathias A. Bjerkhaug
Bolagsjurist

Verification

Transaction 09222115557451897454

Document

Scrive AB - Remissvar SOU 2021_9

Main document

5 pages

Initiated on 2021-08-16 12:50:55 CEST (+0200) by

Mathias Bjerkhaug (MB)

Finalised on 2021-08-16 13:25:29 CEST (+0200)

Signing parties

Mathias Bjerkhaug (MB)

Scrive AB

Company reg. no. 556816-6804

mathias.bjerkhaug@scrive.com

Mathias A. Bjerkhaug

The name returned by Swedish BankID was "MATHIAS ALFREDSSON BJERKHAUG"

Signed 2021-08-16 12:56:09 CEST (+0200)

Peter Carlstedt (PC)

Scrive AB

Company reg. no. 556816-6804

peter@scrive.com

Peter Carlstedt

The name returned by Swedish BankID was "Olof Peter Carlstedt"

Signed 2021-08-16 13:25:29 CEST (+0200)

This verification was issued by Scrive. Information in italics has been safely verified by Scrive. For more information/evidence about this document see the concealed attachments. Use a PDF-reader such as Adobe Reader that can show concealed attachments to view the attachments. Please observe that if the document is printed, the integrity of such printed copy cannot be verified as per the below and that a basic print-out lacks the contents of the concealed attachments. The digital signature (electronic seal) ensures that the integrity of this document, including the concealed attachments, can be proven mathematically and independently of Scrive. For your convenience Scrive also provides a service that enables you to automatically verify the document's integrity at: <https://scrive.com/verify>

